Arch Health Sci Res 2020; 7(3): 264-70
DOI: 10.5152/ArcHealthSciRes.2020.19017

Original Article

Assessment of Nursing Students' Attitudes and Awareness Towards Professional Research and Development

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumlarının Değerlendirilmesi

Selin DİNÇER[1], Özlem EKER[2], Yıldız DENİZ[2], Pelin KARAÇAY[3], Özlem YAZICI[4]

[1]Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Sancaktepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan Yoğun Bakım, İstanbul, Türkiye
[2]Kartal Dr. Lütfi Kırdar Şehir Hastanesi, Genel Yoğun Bakım, İstanbul, Türkiye
[3]Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
[4]İstanbul Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

Cite this article as: Dinçer S, Eker Ö, Deniz Y, Karaçay P, Yazıcı Ö. Assessment of Nursing Students' Attitudes and Awareness Towards Professional Research and Development. Arc Health Sci Res 2020; 7(3): 264-70.

ABSTRACT

Objective: To assess nursing students' attitudes and awareness towards research and development and determine the affecting factors.

Material and Methods: This study had a descriptive and correlational design. In total, 182 nursing students studying in two foundation universities in Istanbul participated in the study. Data were collected using the sociodemographic characteristics form and the nursing students' attitudes and awareness towards research and development scale.

Results: The mean age of the nursing students was 20.91±1.93 years, 80.2% were women, 30.2% were first-year students, and 64.3% were Anatolian high school graduates. A total of 60.4% of the students stated that they did not take any course on research, 79.7% stated that they did not have any research experience, 72.5% stated that they did not follow scientific publications, 46.2% stated that they did not read scientific journals, and 63.7% stated that they did not receive training on how to access evidence-based information. The mean score of the students on the scale was 128±16.0. A significant statistical difference found between the students' total score on the scale and their sex, research experience, frequency of following scientific publications and reading scientific journals, and thinking of the educated to access evidence-based information ($p<0.05$).

Conclusion: It was determined that nursing students were aware of research and development and had positive attitudes. Nursing students should be given training on how to access scientific knowledge in their undergraduate education, be asked to use evidence-based information in their assignments and be encouraged to participate in the nursing faculty research projects.

Keywords: Nursing students, research attitude, research awareness

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik lisans öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte yapıldı. Araştırmanın örneklemini İstanbul'da bulunan iki vakıf üniversitesinde okuyan, araştırmaya katılmaya gönüllü 182 hemşirelik lisans öğrencisi oluşturdu. Araştırmanın verileri, "Sosyo-Demografik Özellikler Formu" ile "Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumu Ölçeği" kullanılarak toplandı.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 20,91±1,93 olup, %80,2'si kadın, %30,2'si birinci sınıf öğrencisi ve %64,3'ü Anadolu lisesi mezunudur. Hemşirelik lisans öğrencilerinin %60,4'ü "araştırma ile ilgili herhangi bir ders almadıklarını", %79,7'si "araştırma yapma deneyimlerinin olmadığını", %72,5'i "bilimsel yayınları takip etmediklerini", %46,2'si "bilimsel dergileri okumadıklarını" ve %63,7'si "kanıta dayalı bilgiye nasıl ulaşabilecekleri ile ilgili bir eğitim almadıklarını düşündüklerini" belirtti. Öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması 128±16,0 olarak saptandı. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması ile cinsiyet, bilimsel yayın takip etme, araştırma yapma deneyimi, kanıta dayalı bilgiye ulaşma ile ilgili eğitim aldığını düşünme durumu ve bilimsel dergi okuma sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu ($p<0,05$).

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya, gelişmelere yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu ve olumlu tutuma sahip oldukları belirlendi. Hemşirelik öğrencilerine lisans eğitimleri boyunca bilimsel bilgilere ulaşma ile ilgili eğitimler verilmeli, ödevlerinde kanıta dayalı, bilimsel bilgileri kullanmaları istenmeli ve öğretim elemanları tarafından yürütülen projelerde yer almaları desteklenmelidir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, araştırma tutum, araştırma farkındalık

Address for Correspondence: Pelin KARAÇAY, Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı İstanbul, Türkiye, pkaracay@ku.edu.tr

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Received: 30.09.2019
Accepted: 03.03.2020

Giriş

Araştırma; bir konudaki mevcut problemlerin gözlemlenerek saptanması, çözüm seçeneklerinin aranması, sıralanması, denenmesi ve elde edilen sonuçların tartışılarak yorumlanması şeklindeki bir bilgi üretme eylemidir (1). Bütün meslek gruplarının amacı, bilimsel araştırmalar yaparak kendi mesleki bilgi birikimlerini oluşturmak, uygulamalarını geliştirmek, kaliteli hizmet sunmak ve ürettikleri bilimsel kanıtlar doğrultusunda gelişmektir. Bu amaca ulaşabilmek için de meslekler, bilimsel gelişmenin en temel aracı olan araştırmalara gereksinim duyarlar (2).

Hemşirelik mesleğinde; verilen bakım kalitesinin artırılması, mesleki uygulamaların geliştirilmesi, karar verme süreçlerinin desteklenmesi ve hasta sonuçlarının iyileştirilmesi için bilimsel kanıtların üretilmesi ve kullanılması bir zorunluluktur (3). Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin; eleştirel becerilerini kullanabilen, sorgulayabilen, araştırmalardan elde edilen kanıtları uygulamalarında kullanabilen ve mezun olduklarında da yeni bilgiler üretebilen hemşireler olarak mezun olmaları önemlidir.

Türkiye'de hemşirelik eğitiminin minimum standartlarının belirlendiği Hemşirelik Ulusal Çekirdek Programında, hemşirelik öğrencilerinin yaşam boyu öğrenen ve hemşirelik araştırmalarında yer alabilen profesyonel hemşireler olarak yetişmeleri amaçlanmıştır (4). Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN-International Council of Nurses) 2007 yılında, meslekte profesyonelleşmenin kanıta dayalı uygulamalarla gerçekleştirilebileceğini, hemşirelik öğrencilerine ve hemşirelere araştırma ile ilgili eğitimler verilerek, bilimsel araştırma sürecine dahil edilmeleri gerektiğini ve ancak bu şekilde araştırmaları eleştirel değerlendirebileceklerini ve araştırma kapasitelerinin geliştirilebileceğini belirtmiştir (5). Ayrıca, ICN 2012 yılındaki Boşluğu doldurmak: "Kanıttan eyleme" olarak belirlediği temasında kanıta dayalı uygulamaların hemşirelik uygulamalarında kullanılmasının önemini vurgulamış ve hemşirelerin hastaların, ailelerin ve toplumun yararına yeni bilgiler üretilmeleri gerektiğini belirtmiştir (6).

Lisans eğitimi süresince öğrencilere, hemşirelik için temel olan bilgiler, eleştirel düşünme, sorgulama, karar verme, problem çözme becerileri (7) kazandırmanın yanı sıra, temel araştırma bilgi ve becerilerini kazandırmak da hedeflenmelidir (3). Bu nedenle; mesleğin gelişimine, profesyonelleşmesine katkı sağlamak, verilen hemşirelik bakımının kalitesini arttırmak, hemşirelerin otonomilerini kullanmalarını sağlamak için temel bilgileri oluşturmak amacıyla araştırma kültürünün, araştırma tutum ve davranışlarının lisans eğitimi sırasında kazandırılması gerekir (7, 8, 9). Bu amaca ulaşabilmek için eğitimciler hemşirelik öğrencilerine bilimsel kanıtlara ulaşma konusunda rehberlik yaparak, bilimsel aktivitelere katılımları konusunda cesaretlendirerek, araştırma yapmalarını gerektirecek ödev ve projeler hazırlatarak, bilimsel makale okumalarını teşvik ederek ve araştırma süreçlerine dahil ederek araştırma yapma kapasitelerini geliştirebilirler. Böylece, öğrenciler mezun olduklarında, kolaylıkla araştırmalara dahil olabilir, hemşirelik uygulamalarında bilimsel araştırma sonuçlarını kullanabilir ve yeni bilgi üretimine katkıda bulunabilirler (9).

Bu araştırma; hemşirelik lisans öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumlarının belirlenmesine, sosyo-demografik özellikler ile ilişkisinin ortaya koyulmasına; eğitimcilerin araştırma farkındalığı yüksek olan profesyonelleri nasıl yetiştirebilecekleri hakkında fikir oluşturmasına katkı sağlayabilir.

Gereç ve Yöntem

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik lisans öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir. Bu araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapıldı.

Araştırma soruları

1. Hemşirelik lisans öğrencilerinin araştırma, gelişmelere yönelik farkındalık ve tutum düzeyleri nasıldır?
2. Hemşirelik lisans öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutum düzeyleri ile sosyo-demografik özellikler arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın evren ve örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul'da iki vakıf üniversitesinde öğrenim gören toplam 246 hemşirelik lisans öğrencisi oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimi yapılmayıp evrenin tamamına ulaşılmaya çalışıldı. Araştırmanın örneklemini çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve formları eksiksiz şekilde dolduran toplam 182 hemşirelik lisans öğrencisi oluşturdu. Evrenin %73,9'una ulaşıldı.

Veri toplama araçları

Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından literatür bilgisi doğrultusunda geliştirilen "Sosyo-demografik Özellikler Formu" ve Björkström ve arkadaşları (10) tarafından geliştirilen ve Temel ve arkadaşları tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumu Ölçeği" (11) kullanıldı.

Sosyo-demografik özellikler formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan form; öğrencilerin yaş, cinsiyet, kaçıncı sınıfta olduğu, mezun olduğu lise türü, lisans eğitimi süresince istatistik ve araştırma ile ilgili ders alma durumu, lisans eğitimi süresince bir araştırma yapma deneyimi olup olmadığı, hemşirelik araştırmaları ile ilgili bilimsel yayınları takip etme durumu, bilimsel dergi okuma sıklığı ve lisans eğitimi süresince kanıta dayalı uygulamalara nasıl ulaşabileceği ile ilgili eğitim aldığını düşünme durumu sorularını içeren toplam dokuz sorudan oluşmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya, gelişmelere farkındalığı ve tutumu ölçeği

Ölçek, Björkström ve arkadaşları tarafından 2001 yılında hemşireler için geliştirilmiş ve 2003 yılında da hemşirelik öğrencileri için kullanılabilecek şekilde revize edilerek ikinci versiyonu yayınlanmıştır (10). Türk toplumunda uyarlama çalışması da Temel ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. Beşli likert tipindeki ölçek 17 maddesi olumlu, 12 maddesi olumsuz olmak üzere toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Cevaplar; "1-Hiç katılmıyorum, 2-Çok az katılıyorum, 3-Kısmen katılıyorum, 4- Katılıyorum, 5-Çok katılıyorum" şeklindedir. Ölçeğin Cronbach Alpha

katsayısı 0,89'dur. Ölçekten elde edilecek toplam puan 29-145 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması öğrencilerin araştırma ve gelişmelere yönelik tutumlarının yüksek olduğunu göstermektedir (11). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,92 olarak bulundu.

Verilerin toplanması

Verilerin toplanmasına, etik kuruldan onam ve ilgili üniversitelerin dekanlıklarından yazılı onam alındıktan sonra başlandı. Araştırmanın verileri, 25 Ocak-22 Şubat 2019 tarihleri arasında toplandı. Öğrencilere; araştırmanın amacı ve araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu, verilerin kişi ve kurum adı kullanılmadan kullanılacağı açıklandı. Öğrencilerden sözel ve yazılı onam alındıktan sonra soruları sınıf ortamında cevaplamaları istendi. Soruların cevaplanması yaklaşık olarak 10 dk sürdü.

Araştırmanın etik boyutu

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlamasını yapan birinci yazardan elektronik posta yoluyla yazılı izin alındı. Araştırmanın uygulaması için Koç Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (Etik Kurul No: 2019.017.IRB2.006) onay, verilerin toplanması için ilgili üniversitelerin dekanlıklarından sözel onam, araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelik öğrencilerinden yazılı ve sözlü izin alındı.

Verilerin değerlendirilmesi

Araştırmada, verilerin analizinde IBM SPSS (IBM Statistical Package for Social Sciences Corp.; Armonk, NY, ABD) 23.0 programı kullanıldı. Araştırmada sosyo-demografik özelliklerinin analizi için tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanıldı. Verilerin normal dağılım göstermediği Kolmogorov Smirnov testi ile belirlendi. Bu nedenle, verilerin analizi için parametrik olmayan testler; Kruskal-Wallis, Mann Whitney-U ve korelasyon analizleri kullanıldı. Anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %80,2'si kadın olup, yaş ortalaması 20,91±1,93'dir. Buna ek olarak, öğrencilerin %30,2'sinin 1. sınıfta olduğu, %64,3'ünün Anadolu lisesinden mezun olduğu, %60,4'ünün istatistik ve araştırma ile ilgili herhangi bir ders almadığı, %79,7'sinin araştırma yapma deneyiminin olmadığı, %72,5'inin bilimsel yayınları takip etmediği, %46,2'sinin hemşirelik ile ilgili bilimsel dergileri hiç okumadığı ve %63,7'sinin lisans eğitimi süresince kanıta dayalı uygulamalara nasıl ulaşabileceği ile ilgili eğitim almadıklarını düşündükleri belirlendi (Tablo 1).

Hemşirelik lisans öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumu Ölçeği"nden aldıkları toplam puan ortalaması 128±16,0'dir. Öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması ile cinsiyet, bilimsel yayın takip etme durumu, araştırma yapma deneyimi, kanıta dayalı bilgiye ulaşma ile ilgili eğitim aldığını düşünme durumu ve bilimsel dergi okuma sıklığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde fark bulundu ($p<0,05$). Buna göre kadın olan ($p=0,002$), bilimsel yayın takip eden ($p=0,001$), araştırma yapma deneyimi olan ($p=0,001$), bilimsel dergi okuma alışkanlığı olan ($p=0,011$) ve kanıta dayalı eğitim aldığını düşünen ($p=0,001$) öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptandı (Tablo 2). Bilimsel yayın okuma sıklıklarına göre farklılığın nereden kaynaklandığını saptamak üzere yapılan post hoc analizlerde; hiç yayın okumayanlar ile ayda bir ($p=0,007$) ve 3 ayda bir yayın okuyanlar ($p=0,017$) arasında, yılda bir yayın okuyanlar ile ayda bir ($p=0,026$) ve 3 ayda bir yayın okuyanlar ($p=0,049$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlendi ($p<0,05$).

Ölçekten alınan toplam puan ortalaması ile yaşı, sınıfı, mezun olduğu lise türü, araştırma ile ilgili ders alma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 2).

Tartışma

Hemşirelik araştırmaları, mesleğin gelişebilmesi ve profesyonelleşmesi için gereklidir. Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin, lisans eğitimleri sürecinde araştırma projelerinde yer almaları ve araştırma sonuçlarını uygulamalarında kullanabilmeleri için gerekli olan araştırma bilgisi ve becerileri kazanmaları hedeflenmelidir (2). Çünkü hemşirelik mesleğinde bilimsel kanıtları kullanan, uygulamaya aktarabilen ve geliştirebilen yetkin ve donanımlı hemşirelere ihtiyaç olduğu açıktır. Bu çalışmada hemşirelik lisans öğrencilerin araştırma tutum ve davranışlarının olumlu olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan araştırma farkındalık ve tutum çalışmalarının sonuçları incelendiğinde, ölçekten alınan toplam puan ortalaması; Şener ve ark. (12)'nın çalışmasında 86±0,57, Ünsal ve ark. (13)'nın çalışmasında 118,18±18,94, Özdil ve ark (14) çalışmasında ise 115,87±16,16 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin literatürdeki çalışmalar ile karşılaştırıldığında ölçekten aldıkları toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu (128±16,0) ve daha olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Bunun nedeni, öğrencilerin öğrenim gördükleri kurumlarda bilimsel bir araştırma yapabilmek için temel olan İngilizce eğitiminin yoğun bir şekilde verilmesi, kütüphane kaynaklarının zenginliği ve dersler kapsamında eğitimcilerin, öğrencilere bilimsel bilgiyi kullanabilecekleri ödevleri vermelerinden kaynaklanmış olabilir.

Araştırmada, kadın öğrencilerin erkeklerle kıyaslandığında araştırma ve gelişmelere yönelik daha olumlu tutumlarının olduğu ve öğrencilerin mezun olduğu lise türü ile ölçekten alınan toplam puan ortalamaları arasında fark olmadığı belirlendi. Bu sonuçlar Ünsal ve ark (13)'nın çalışması ile benzerlik gösterirken, Karadaş ve Özdemir (3)'nin yaptığı çalışmada lise türü açısından farklılık belirlenmiştir. Ayrıca, ölçekten alınan toplam puan ortalaması ile sınıf düzeyi arasında fark olmadığı ve bu sonucun yapılan çalışmalarla benzerlik gösterdiği de görüldü (3, 12, 13).

Araştırma sürecinin aşamalarını deneyimleyen öğrenciler hemşirenin önemli rollerinden biri olan araştırma rolüne hazırlanabilirler (15). Ancak, çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun bir araştırma yapma deneyimlerinin olmadığı görüldü. Bu sonuç, Karadaş ve Özdemir (3) ve Gerçek ve ark. (8)'nın sonuçları ile benzerlik gösterirken, Ertuğ ve Önal (7)'ın çalışmasında araştırma deneyimi olmayan öğrencilerin oranı bu çalışmadan çok daha (%95,8) yüksektir. Literatürde araştırma sürecine katılma

durumuna göre öğrencilerin toplam ölçek puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken (12, 16), bu çalışmada araştırma yapma deneyimi olan öğrencilerin toplam ölçek puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlendi. Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin kongre, konferans ve seminerlere katılımlarının okul ve öğretim elemanları tarafından desteklenmesi, öğretim elemanlarının projelerinde araştırma sürecini deneyimlemesinin sağlanmasının, araştırmaya, gelişmelere karşı farkındalık ve tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Dünyada ve ülkemizde araştırma ile ilgili dersler hemşirelik eğitim programlarında yer almaktadır (8). Müfredat kapsamında verilen araştırma derslerinin, öğrencilerin araştırmalara karşı tutumlarına olumlu etkide bulunması beklenir. Araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu okulda araştırma dersi almadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni, araştırma kapsamına lisans eğitimindeki tüm sınıf düzeylerindeki öğrencilerin alınması ve araştırmanın yapıldığı kurumlardaki araştırma derslerinin 2 ya da 3. sınıf öğrencilerinin eğitim programında yer almasından kaynaklı olabilir. Halabi (17) çalışmasında araştırma dersi alan öğrencilerin daha olumlu araştırma tutumuna sahip olduklarını, Erkin ve ark. (18)'ı ise araştırma dersi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre daha fazla bilimsel etkinliklere katıldıklarını belirlemişlerdir Ayrıca, Çelik ve ark. (16)'nın çalışması ile bu çalışmada olduğu gibi araştırma ile ilgili ders alan öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmadığı, benzer şekilde Karadaş ve Özdemir (3)'in yaptıkları çalışmada, öğrencilerin araştırma ile ilgili ders almadan önce ve ders aldıktan sonra araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının değişmediği, fakat olumlu tutumlarının olduğu bulunurken; araştırma kapsamında verilen kaynak tarama ve

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özelliklerinin dağılımı (n=182)

		Min-Maks	Ort±SS
Yaş		18-35	20,91±1,93
		n	%
Cinsiyet	Kadın	146	80,2
	Erkek	36	19,8
	Total	182	100
Sınıf	1. Sınıf	55	30,2
	2. Sınıf	54	29,7
	3. Sınıf	23	12,6
	4. Sınıf	50	27,5
	Total	182	100
Mezun olduğu lise	Anadolu Lisesi	117	64,3
	Düz Lise	24	13,2
	Sağlık Meslek Lisesi	21	11,5
	Anadolu Öğretmen Lisesi	8	4,4
	Fen Lisesi	6	3,3
	İmam Hatip Lisesi	4	2,2
	Meslek Lisesi ve Teknik Lise	2	1,1
	Total	182	100
Araştırma ile ilgili ders alma durumu	Evet	72	39,6
	Hayır	110	60,4
	Total	182	100
Araştırma yapma deneyimi	Evet	37	20,3
	Hayır	145	79,7
	Total	182	99,5
Bilimsel yayın takip etme durumu	Evet	50	27,5
	Hayır	132	72,5
	Total	182	100
Bilimsel dergi okuma sıklığı	Hiç okumuyorum	84	46,2
	Yılda bir	34	18,7
	Ayda bir	31	17,0
	3 ayda bir	26	14,3
	Haftada bir	7	3,8
	Total	182	100
Kanıta dayalı bilgiye ulaşmakla ilgili eğitim aldığını düşünme durumu	Evet	66	36,3
	Hayır	116	63,7
	Total	182	100

Min: Minimum, Maks: Maksimum, Ort: Ortalama, SS: Standart sapma

makaleyi değerlendirme eğitimi sonrasında öğrencilerin yayın takip etmeme sebebi olarak bildirilen literatüre ulaşamama durumunun azaldığı saptanmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin araştırma tutum ve davranışlarının geliştirilmesi için lisans müfredatında yer alan araştırma derslerine ek olarak bilimsel literatür, kanıta dayalı uygulamalar, araştırma teknikleri ve yayın yapma ilkeleri gibi konular da yer almalıdır (8).

Günümüzde teknolojinin kaynaklara ulaşmada sağladığı kolaylıklar göz önüne alındığında öğrencilerin daha fazla bilimsel yayın takip etmesi beklenir. Björkström ve arkadaşlarının (10) çalışmasında öğrencilerin dörtte birinin, Ertuğ ve Önal (7)'nın çalışmasında ise öğrencilerin yaklaşık yarısının bilimsel yayına nasıl ulaşabileceğini bilmelerine rağmen hiçbirinin bilimsel dergi okumadığı belirlenirken, bu araştırmada öğrencilerin neredeyse dörtte üçünün bilimsel yayın takip etmemesi düşündürücü bir sonuçtur. Ayrıca, bir çalışmada mesleki bilimsel yayın takip eden öğrencilerin etmeyenlere göre araştırmaya, gelişmelere karşı tutumlarında bir fark bulunmaz iken (13) bu araştırmada mesleki bilimsel yayın takip eden öğrencilerin etmeyenlere göre araştırmaya, gelişmelere karşı daha olumlu bir tutuma ve farkındalığa sahip oldukları belirlendi. Bu sonuç, aslında beklenen bir bulgudur.

Eğitimleri sırasında, kanıta dayalı bilgilere ulaşma ile ilgili eğitim aldığını düşünen öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puanlarının daha yüksek olması tahmin edilen bir sonuç olmakla birlikte araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yarısından fazlasının kanıta dayalı uygulamalara dayalı ders almadıklarını düşünmeleri de düşündürücü bir sonuçtur. Hemşirelik eğitiminin bilimsel bilgilere dayalı olarak verilmesi beklenir.

Tablo 2. Öğrencilerin ölçek puanlarının sosyo-demografik özelliklerine göre karşılaştırılması

Sosyo-demografik özellikler	(n=182)	(%)	Ortanca (Min-Maks)	İstatistik
Yaş				
20 yaş ve altı	87	47,8	126 (51-145)	r*=0,020
21 yaş ve üzeri	95	52,2	129 (74-144)	p=0,788
Cinsiyet				
Kadın	146	80,2	129 (51-145)	Z**= -3,056
Erkek	36	19,8	117(74-143)	p=0,002
Sınıf				
1. sınıf	55	30,2	128 (60-143)	
2. sınıf	54	29,7	122 (51-145)	χ^2***=4,964
3. sınıf	23	12,6	132 (93-143)	p=0,174
4. sınıf	50	27,5	128 (74-144)	
Mezun olduğu lise				
Anadolu Lisesi	117	64,3	129 (51-145)	
Düz Lise	24	13,2	123 (89-141)	
Sağlık Meslek Lisesi	21	11,5	125 (88-143)	
Anadolu Öğretmen Lisesi	8	4,4	129 (113-144)	χ^2=6,153
Fen Lisesi	6	3,3	122 (100-131)	p=0,406
İmam Hatip Lisesi	4	2,2	131 (85-141)	
Mesleki ve Teknik Lise	2	1,1	140 (139-141)	
Araştırma ile ilgili ders alma durumu				
Evet	72	39,6	130 (74-144)	Z=-1,446
Hayır	110	60,4	125 (51-145)	p=0,148
Araştırma yapma deneyimi				
Evet	37	20,3	132 (74-145)	Z=-3,200
Hayır	145	79,7	125 (51-144)	p=0,001
Bilimsel yayın takibi				
Evet	50	27,5	133 (60-145)	Z=-3,243
Hayır	132	72,5	125 (51-144)	p=0,001
Bilimsel dergi okuma sıklığı				
Hiç okumuyorum	84	46,2	125 (51-144)	
Yılda bir	34	18,7	123 (60-142)	
Ayda bir	31	17,0	133 (100-144)	χ^2=13,016
3 ayda bir	26	14,3	130 (82-145)	p=0,011
Haftada bir	7	3,8	137 (100-139)	
Kanıta dayalı bilgiye ulaşmakla ilgili eğitim aldığını düşünme durumu				
Evet	66	36,3	132 (88-145)	Z=-3,801
Hayır	116	63,7	124 (51-144)	p=0,001

Min: Minimum, Maks: Maksimum, *Korelasyon, ** Mann-Whitney U Testi, ***Kruskal-Wallis Testi

Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı uygulamalara karşı farkındalıklarının artırılmasında eğitimcilere önemli sorumluluklar düşmektedir. Derslerde öğrencilerin bu konudaki farkındalıkları artırılmaya çalışılmalı, bilimsel kanıtları kullanmaları istenmeli, bilimsel değeri yüksek yayınlara ulaşmalarını gerektirecek ödevler verilmeli, kütüphane oryantasyonları okula başladıkları ilk gün yapılmalı ve bilimsel yayınları okumaları teşvik edilerek yaşam boyu öğrenen bireyler olmalarına katkıda bulunulmalıdır.

Araştırmanın sınırlılığı

Bu araştırmanın, iki vakıf üniversitesinde ve 182 öğrenci ile yapılması sınırlılıktır. Bu nedenle araştırmanın sonuçları genellenemeyebilir. Ayrıca, bu araştırmanın öğrencilerin yanıtlarına dayalı olması da diğer bir sınırlılıktır.

Sonuç

Hemşirelik lisans öğrencilerinin araştırma, gelişmelere karşı farkındalıklarının yüksek olduğu ve olumlu bir tutuma sahip oldukları belirlendi. Araştırma ve gelişmelere karşı farkındalık ve tutumlarının daha da artırılması için hemşirelik öğrencilerine lisans eğitimleri sırasında bilimsel bilgilere ulaşma ve kullanma ile ilgili eğitimler verilmeli, araştırma bulgularını yorumlamaları istenmeli, bilimsel bilgiyi proje, ödev, bakım planı gibi uygulamalarında kullanmaları istenmelidir. Bununla birlikte eğitimciler tarafından sürdürülen araştırma projelerinde yer almaları sağlanmalıdır. Üniversiteler lisans eğitim sürecinde öğrencilerin katılacağı bilimsel etkinlik düzenleyerek ya da katılımı destekleyerek öğrencilerin özgüven ve deneyim kazanmalarına katkı sağlayabilirler. Bu süreçte, öğrenciler kuramsal derslerde aldıkları bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak, danışman öğretim elemanları ile birlikte bilimsel araştırmalar yapabilir, mesleki literatüre katkı sağlayabilir ve bu bilgilerini uygulamaya aktararak kalıcı hale getirebilirler.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Koç University (Date: 22 January 2019 No: 2019. 017.IRB2.006).

Informed Consent: Written and verbal consent from the nursing students who agreed to participate the study were obtained.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D; Design – P.K., Ö.Y.; Supervision – P.K.; Resources – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; Materials – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; Data Collection and/or Processing – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; Analysis and/or Interpretation – P.K., Ö.Y.; Literature Search – P.K., S.D., Ö.E., Y.D.; Writing Manuscript – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; Critical Review – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: We would like to thank all nursing students who agreed to participate in this study for their contributions.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Koç Üniversitesi'nden (Tarih: 22.01.2019 No: 2019.017.IRB2.006) alınmıştır.

Hasta Onamı: Araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelik öğrencilerinden sözlü ve yazılı izin alındı.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir — P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E.; Y.D; Tasarım – P.K., Ö.Y.; Denetleme – P.K.; Kaynaklar – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; Malzemeler – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; A.G.; Analiz ve/veya Yorum – P.K., Ö.Y.; Literatür Taraması – P.K, S.D., Ö.E., Y.D.; Yazıyı Yazan – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.; Eleştirel İnceleme – P.K., Ö.Y., S.D., Ö.E., Y.D.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Teşekkür: Bu araştırmaya katılmayı kabul eden bütün hemşirelik öğrencilerine katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Erdoğan S. Araştırmaya Giriş ve Araştırma Süreci. Erdoğan S, Nahcivan N, Esin N, editors. Hemşirelikte Araştırma: Süreç, Uygulama ve Kritik. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2014.s.3-4.
2. Toraman AU, Temel AB, Kalkım A, Balyacı ÖE. Klasik ve Entegre Eğitim Modeli ile Öğrenim Gören Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya Yönelik Tutum ve Farkındalıkları. DEUHFED 2013; 6: 132-8.
3. Karadaş C, Özdemir L. Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya Yönelik Farkındalık ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. HUHEMFAD 2015; 2: 30-9.
4. YÖK. Hemşirelik Ulusal Çekirdek Programı. 2014. Erişim Adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/hemsirelik_cekirdek_egitim_programi.pdf.
5. ICN. ICN policy on Nursing research. 2007. Erişim Adresi: https://www.icn.ch/InternationalCouncilofNurses.
6. ICN. International Council of Nurses. 2012. International Nurses' Day Kit, Closing the Gap: From Evidence to Action. Erişim Adresi: https://www.nursingworld.org/~4aff6a/globalassets/practiceandpolicy/innovation--evidence/ind-kit-2012-for-nnas.pdf.
7. Ertug N, Önal H. Undergraduate Nursing Students' Research Activities and Utilization: A Turkish Sample. Aquichan 2014; 14: 251-60. [Crossref]
8. Gerçek E, Okursoy A, Dal NA. Awareness and Attitudes of Turkish Nursing Students Towards Research and Development in Nursing. Nurse Educ Today 2016; 46: 50-6. [Crossref]
9. Chilton J, He Z, Fountain R, Alfred DA. Process for Teaching Research Methods in a Virtual Environment. J Prof Nurs 2019; 35: 101-4. [Crossref]
10. Björkström ME, Johansson IS, Hamrin EK, Athlin EE. Swedish Nursing Students' Attitudes to and Awareness of Research and Development within Nursing. J Adv Nurs 2003; 41: 393-402. [Crossref]
11. Temel AB, Uysal A, Erkin Ö, Koçer A. Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumu Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerliliği, Güvenilirliği. DEUHFED 2008; 1: 108-23.
12. Şener DK, Arslan S, Cangür Ş, Aydın M. Bir Grup Lisans Hemşirelik Öğrencisinin Mesleki Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumları. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci 2016; 8: 317-24. [Crossref]

13. Ünsal A, Karakurt P, Tanrıverdi D. Farklı Okullarda Eğitim Gören Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumunun Belirlenmesi. Balikesir Saglik Bil Derg 2014; 3: 87-93.
14. Özdil K, Özcan A, Muz G, Turaç, N. Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırma ve Gelişmelere Karşı Farkındalık Tutumları ve Eleştirel Düşünme Becerileri. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci 2019; 11: 109-19. [Crossref]
15. Toraman AU, Hamaratçılar G, Tülü B, Erkin Ö. Nursing Students' Attitudes Toward Research and Development within Nursing: Does Writing a Bachelor Thesis Make a Difference? Int J Nurs Pract 2017; 23: e12517. [Crossref]
16. Çelik S, Önder G, Durmaz K, Yurdusever Y, Uysal N. Hemşirelik Öğrencilerinin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı ve Tutumlarının Belirlenmesi. HSP 2014; 1: 23-31. [Crossref]
17. Halabi JO. Attitudes of Saudi Nursing Students Toward Nursing Research. Saudi J Health Sci 2016; 5: 118-24. [Crossref]
18. Erkin O, Uysal Toraman A, Simsek H, Bayik Temel A. Nursing Students' Attitudes Toward Research-Development: Does Taking Research Course Make a Difference? Int J Caring Sci 2017; 10: 988-96.